

Perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon avohoitokäynnit 2019

Terveyskeskuksissa 22,8 miljoonaa käyntiä

PÄÄLÖYDÖKSET

- Vuonna 2019 terveyskeskuskäyntejä oli 22,8 miljoonaa.
- Terveyskeskusten avohoidon lääkäripalveluja käyttävien asukkaiden osuudessa on eroja maakunnittain.
- Käyntien (-9,4 %) ja asiakkaiden (-2,8 %) määrät vähenivät edelliseen vuoteen nähden johtuen puuttuvista tiedoista terveyskeskuksista.
- Yli kolmasosa (34 %) väestöstä käytti terveyskeskusten suun terveydenhuollon palveluita.
- Suurin osa (71 %) terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynneistä tehtiin hammaslääkärille.
- Suun terveydenhuollossa 0–64-vuotiaiden asiakkaiden osuus on vähentynyt.

Terveyskeskuskäyntejä oli vuonna 2019 kaikkiaan 22,8 miljoonaa. Näistä lääkärikäyntejä oli 5,9 miljoonaa ja käyntejä muun terveydenhuollon ammattihenkilökunnan luona oli 16,9 miljoonaa. Asiakkaita oli yhteensä 3,7 miljoonaa eli 67 prosenttia väestöstä.

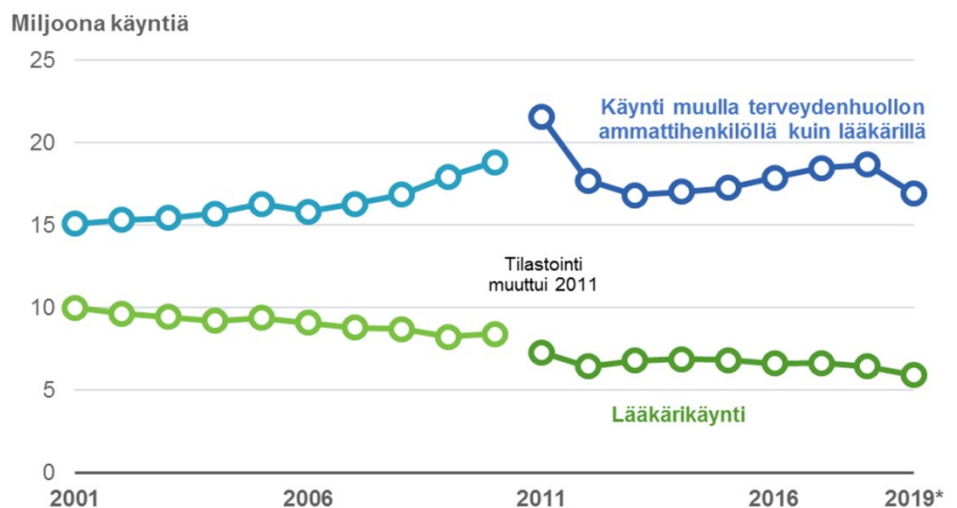
Kaikista terveyskeskuskäynneistä suhteellisesti eniten oli perusterveydenhuollon avosairaanhoiton käyntejä (44 %). Yhteensä käyntejä oli 9,9 miljoonaa, ja näistä lääkärikäyntejä oli 4,7 miljoonaa. Vuonna 2019 perusterveydenhuollon avosairaanhoiton käyntejä oli keskimäärin 3,8 käyntiä yhtä asiakasta kohden. Avosairaanhoiton asiakkaita oli vuoden aikana 2,6 miljoonaa eli 44 prosenttia väestöstä.

Terveyskeskusten avohoidon lääkäripalveluja käyttäneiden asukkaiden osuuksissa on eroja maakunnittain. Uudellamaalla perusterveydenhuollon avohoidon lääkärin asiakkaina oli 46 prosenttia asukkaista vuonna 2019 kun taas Etelä-Pohjanmaalla osuus oli 65 prosenttia.

Terveyskeskuksista saadut käyntitiedot vuodelta 2019 ovat osin puutteellisia. Terveyskeskuskäyntien ja suun terveydenhuollon käyntien määrää ei siten suoraan voi verrata aikaisempiin vuosiin.

Suun terveydenhuoltoon tehtiin 4,9 miljoonaa käyntiä vuonna 2019. Yli kolmasosa (34 %) väestöstä käytti terveyskeskusten suun terveydenhuollon palveluita. Alle 65 vuotta täytäneiden asiakkaiden osuus suun terveydenhuollossa on vähentynyt aiemmista vuosista.

Kuvio 1. Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit ammattiryhmittäin vuosina 2001–2019

* Vuoden 2019 tiedot eivät ole kattavia.

Kaisa Mölläri
etunimi.sukunimi@thl.fi

Tuuli Puroharju
etunimi.sukunimi@thl.fi

Sanna-Mari Saukkonen
etunimi.sukunimi@thl.fi

Kaikista terveystieteiskäynneistä suhteellisesti eniten oli perusterveydenhuollon avosairaanhoidon käyntejä (44 %). Perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä toiseksi suurimman ryhmän muodostivat kotisairaanhoidokäynnit (3,3 miljoonaa käyntiä). Käyntien määrä laski 15,4 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Käyntimäärien lasku johtuu aineiston kattavuuteen liittyvistä puutteista, jotka on kuvattu tarkemmin tilastoraportin laatuselosteessa. Kotisairaanhoidon käynneistä osa kirjataan kotihoidoksi, johon kotisairaanhoido- ja kotipalvelutoiminnot on monissa kunnissa yhdistetty. (Taulukko 1.) Keskimäärin kotisairaanhoidon käyntejä oli vuoden 2019 aikana 36,2 käyntiä asiakasta kohden. Käynnit kohdistuivat lähes kokonaisuudessaan muulle terveydenhuollon ammattihenkilöstölle kuin lääkäreille.

Vuonna 2019 yksittäisistä palveluista päihdetyön palvelumuodolle kirjatut käynnit lisääntyivät eniten, kuten edellisenäkin vuonna. Niiden kasvu oli 17 prosenttia aiempaan vuoteen verrattuna. Päihdetyössä oli keskimäärin 12,5 käyntiä asiakasta kohden vuoden aikana. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Perusterveydenhuollon avohoitokäynnit ja asiakkaat palvelumuodoittain vuonna 2019*

Palvelumuoto	Käynnit		Asiakkaat		Käynnit ammattiryhmittäin		Käynnit per asiakas 2019*
	2019*	2018	2019*	2018	Lääkäri 2019*	Muu ammattihlö 2019*	
Avosairaanhoido	9 911 608	10 829 594	2 615 521	2 746 708	4 690 896	5 220 712	3,8
Äitiysneuvola	683 527	726 700	133 941	134 844	130 237	553 290	5,1
Lastenneuvola	1 319 189	1 435 907	434 008	454 634	257 008	1 062 181	3,0
Perhesuunnittelu-/ehkäisyneuvola	192 758	193 255	123 155	122 401	67 071	125 687	1,6
Muut neuvolapalvelut	249 483	262 620	130 235	139 337	7 053	242 430	1,9
Kasvatus- ja perheneuvola	89 284	88 286	17 554	16 832	4 945	84 339	5,1
Kouluterveydenhuolto	1 481 355	1 541 530	566 306	572 822	189 464	1 291 891	2,6
Opiskeluterveydenhuolto	695 761	726 656	263 512	276 030	116 950	578 811	2,6
Seulonnat ja muut joukkotarkastukset	69 422	70 914	66 259	67 507	2 862	66 560	1,0
Muu terveydenhoito	795 790	846 938	673 112	699 254	15 884	779 906	1,2
Lakisääteinen työterveyshuolto	289 843	346 329	101 948	108 417	107 372	182 471	2,8
Ei-lakisääteinen työterveyshuolto	87 781	133 831	34 118	48 883	53 742	34 039	2,6
Merimiesterveidenhuolto	95	364	88	247	76	19	1,1
Kotisairaanhoido ²⁾	3 343 837	3 953 440	92 453	87 987	46 342	3 297 495	36,2
Kotisairaala ²⁾	77 253	38 091	6 608	3 488	2 099	75 154	
Fysioterapia	1 151 354	1 178 311	324 073	315 863	1 230	1 150 124	3,6
Apuvälinepalvelu	116 868	125 550	75 550	80 474	430	116 438	1,5
Puheterapia	138 476	150 038	34 930	35 593	72	138 404	4,0
Toimintaterapia	107 254	105 598	29 688	28 876	33	107 221	3,6
Jalkaterapia	54 706	54 386	24 039	24 045	160	54 546	2,3
Ravitsemusterapia	27 127	26 995	18 354	17 974	68	27 059	1,5
Terveyssosiaalityö	26 876	29 672	14 541	16 932	95	26 781	1,8
Muu kuntoutus ja erityisterapia	200 650	221 981	52 909	55 518	926	199 724	3,8
Mielenterveystyö	818 790	883 072	116 196	120 791	70 399	748 391	7,0
Päihdetyö	433 075	370 056	34 780	30 431	14 391	418 684	12,5
Päivätoiminta	73 488	70 988	3 500	3 822	17	73 471	21,0
Päiväsairaaloiminta	13 582	13 738	1 523	1 408	565	13 017	8,9
Muu palvelutoiminta	125 229	697 641	45 995	143 989	5 671	119 558	2,7
Tieto puuttuu ³⁾	197 547	15 697	63 063	4 298	102 970	94 577	3,1
Yhteensä ¹⁾	22 772 008	25 138 178	3 713 942	3 822 432	5 889 028	16 882 980	6,1

Kotihoito ²⁾	29 043 281	28 779 736	142 216	148 726	18 385	29 024 896	204,2
Kotipalvelu ²⁾	4 958 542	4 931 831	24 607	24 393	47	4 958 495	201,5
Suun terveydenhuolto	4 947 336	5 261 142	1 863 935	1 947 757	28 937	4 918 399	2,7

*Vuoden 2019 tiedot eivät ole kattavia.

¹⁾Asiakkaiden kokonaislukumäärän kukin henkilötunnus lasketaan vain kerran.

²⁾Kotihoidon kokonaisuudesta julkaistaan oma tilastoraportti syyskuussa 2020.

³⁾Tieto on puuttunut alkuperäisestä tiedon toimituksesta tai on ollut virheellisesti koodattu. Taulukossa on mukana Hilmon yhteystavat R10-R41: Asiakkaan käynti vastaanotolla, Ammattihenkilön käynti asiakkaan kotona, Ammattihenkilön käynti asiakkaan työpaikalla, Ammattihenkilön käynti asiakkaan luona muualla kuin kotona tai työpaikalla.

Äitiysneuvolakäyntien määrä väheni 5,9 prosentilla vuodesta 2018 vuoteen 2019 (taulukko 1). Käyntimäärien vähenemistä selittää syntyvyyden lasku¹ ja tietojen toimituksen tekniset ongelmat. Äitiys- ja lastenneuvolan sekä kouluterveydenhuollon terveystarkastuksista julkaistaan oma tilastoraportti syksyllä 2020, jossa tietoja tarkastellaan tarkemalla tasolla, kuten 2019 julkaistussa tilastoraportissa.²

Työterveyshuollon tietoja ei saatu kattavasti vuoden 2019 tilastoraporttiin mukaan. Työterveyshuollon tietoja tuottavat suurimmalta osin yksityiset palveluntuottajat, jotka eivät vielä vuonna 2019 tuottaneet tietoja THL:n hoitoilmoitusrekisteriin. Tietojen toimitus on alkanut vuonna 2020.

Terveyskeskusten avohoidon lääkäripalveluja käyttäneiden asukkaiden suhteellisissa osuuksissa on eroja maakunnittain. Vuonna 2019 suurin suhteellinen osuus asukkaista oli asiakkaina avohoidon lääkäripalveluissa Etelä-Pohjanmaalla (65 %) ja vastaavasti pienin suhteellinen osuus oli Uudellamaalla (46 %). ([Perusterveydenhuollon käynnit alueittain -kuutio.](#))

Suun terveydenhuolto terveyskeskuksissa

Vuonna 2019 tehtiin hieman yli 4,9 miljoonaa suun terveydenhuollon käyntiä (taulukko 2). Suurin osa terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynneistä tehtiin hammaslääkärille (70,7 % kaikista käynneistä). Hammaslääkärien käynnit vähenivät hieman edellisestä vuodesta (-5,1 %) kun taas suuhygienistikäyntien määrä pysyi lähes ennallaan (-0,9 %). (Taulukko 2; [Suun terveydenhuollon käynnit alueittain -kuutio.](#))

Vuonna 2019 terveyskeskusten suun terveydenhuollon asiakkaita oli 1,9 miljoonaa. Asiakkaiden määrä väheni 4,3 prosenttia edellisvuoteen nähden. Väestöstä yli kolmasosa käytti terveyskeskusten suun terveydenhuollon palveluita. Yhdellä suun terveydenhuollon asiakkaalla oli keskimäärin 2,7 käyntiä vuoden aikana. (Taulukko 1; Kuvio 2; [Suun terveydenhuollon käynnit alueittain -kuutio.](#))

Terveyskeskusten hammaslääkäripalveluja käyttäneiden asukkaiden suhteellisissa osuuksissa on eroja maakunnittain. Vuonna 2019 suurin suhteellinen osuus asukkaista oli asiakkaina hammaslääkäripalveluissa Keski-Pohjanmaalla (35 %) ja vastaavasti pienin suhteellinen osuus oli Ahvenanmaalla (19 %). ([Suunterveydenhuollon käynnit alueittain -kuutio.](#))

Väestöön suhteutetut asiakasmäärät laskivat 0–64-vuotiaiden ikäryhmissä verrattuna edelliseen vuoteen (Kuvio 2; [Suun terveydenhuollon käynnit alueittain -kuutio.](#))

¹ Perinataalitulasto : synnyttäjät, synnytykset ja vastasyntyneet 2018

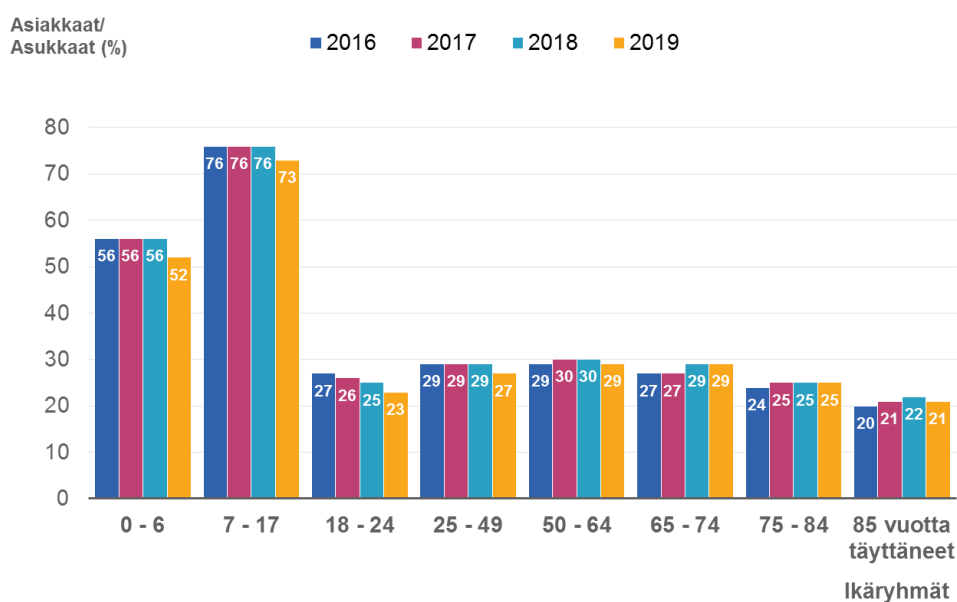
² Terveystarkastusten ja muiden käyntien toteumat äitiys- ja lastenneuvolassa 2018 sekä kouluterveydenhuollossa lukuvuonna 2018–19

Taulukko 2. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynnit ammattiryhmittäin eri ikäryhmissä vuonna 2019

Ikäryhmä	Hammaslääkäri	Suuhygienisti	Hammashoitaja	Muu tai tieto puuttuu*	Yhteensä
0 - 6	80 209	109 453	93 221	2 888	285 771
7 - 17	983 058	437 764	85 381	29 551	1 535 754
18 - 24	182 357	33 302	9 340	4 551	229 550
25 - 49	896 163	204 034	31 616	18 800	1 150 613
50 - 64	686 841	148 154	20 083	14 729	869 807
65 - 74	416 505	103 888	14 481	9 430	544 304
75 - 84	190 395	46 366	7 242	3 708	247 711
85 vuotta täyttäneet	53 576	16 157	2 739	959	73 431
Käynnit yhteensä	3 489 105	1 099 118	264 103	84 616	4 936 942

*tietoa ei ole toimitettu tai se on ollut virheellisesti koodattu alkuperäisessä lähteessä

Kuvio 2. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon asiakkaiden prosenttiosuus väestöstä eri ikäryhmissä vuosina 2016–2019

Käsitteet ja määritelmät

Asiakas: Asiakas on perusterveydenhuollon avohoidon palveluja käyttävä tai palvelun kohteena oleva henkilö.

Asiakkaiden lukumäärä: Asiakkaiden lukumäärä on vuoden aikana avohoidon palveluita käyttäneiden henkilöiden lukumäärä. Yksi asiakas voi käyttää vuoden aikana useampaa kuin yhtä terveyskeskuksen palvelumuotoa. Yksi asiakas = yksi henkilötunnus. Asiakkaan ikä lasketaan käyntiajankohdan mukaan. Yksi asiakas voi olla ikäryhmitellyssä taulukossa kahdessa eri ikäryhmässä, mikäli hän on tarkasteluvuoden aikana ollut asiakkaana useammin kuin kerran ja käyntiajankohtien välillä täyttänyt vuosia siten, että ikäryhmä on muuttunut. Asiakkaiden kokonaislukumäärään kukin henkilötunnus lasketaan vain kerran.

Avohilmo: Perusterveydenhuollon avohoidon ilmoitus (Avohilmo) on osa laajempaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitusjärjestelmää (Hilmo). Avohilmo on yhdistetty yhteiseen Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitusjärjestelmään (Hilmoon) vuonna 2019.

Avohoitokäynti (tässä tilastoraportissa käytetään myös termiä käynti): Avohoitokäynti on terveydenhoito- tai sairaanhoitokäynti terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanotolla tai terveydenhuollon ammattihenkilön suorittama käynti asiakkaan luona. Mukaan on poimittu Hilmo - Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoituksen yhteystavat: Asiakkaan käynti vastaanotolla, Ammattihenkilön käynti asiakkaan kotona, Ammattihenkilön käynti asiakkaan työpaikalla, Ammattihenkilön käynti asiakkaan luona muualla kuin kotona tai työpaikalla. Avohoitokäyntejä ovat erilaiset vastaanottokäynnit, terveystarkastus-, rokotus- ja seulontakäynnit sekä käynnit, jotka liittyvät terveydentilan selvittämiseen (esimerkiksi lääkärintodistukset). Avohoitokäynteihin ei oteta mukaan laboratorio- ja radiologian yksikköön tehtyjä käyntejä.

Avosairaanhoitokäynti: Avosairaanhoitokäynneiksi kirjataan asiakkaan terveysongelman hoitoa varten annettava palvelu. Avosairaanhoitokäynti voi olla kiireellistä tai ennalta sovitua kiireetöntä hoitoa.

Hammaslääkärikäynti: Hammaslääkärikäynti on käynti hammaslääkärin vastaanotolla tai hammaslääkärin suorittama käynti asiakkaan luona. Mukaan on poimittu Hilmo - Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoituksen yhteystavat: Asiakkaan käynti vastaanotolla, Ammattihenkilön käynti asiakkaan kotona, Ammattihenkilön käynti asiakkaan työpaikalla, Ammattihenkilön käynti asiakkaan luona muualla kuin kotona tai työpaikalla.

Hilmo: Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitusjärjestelmä (Hilmo).

Kotisairaanhoidon käynti: Kotisairaanhoitokäynteihin tilastoidaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan perustuvat kotisairaanhoitokäynnit. Kotisairaaloiminta on vuoteen 2017 asti kirjattu kotisairaanhoidoksi.

Kouluterveydenhuollon käynti: Kouluterveydenhuollon käynneiksi tilastoidaan perusopetuksen piirissä olevien lasten käynnit terveyden ja hyvinvoinnin seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä terveysongelmien hoitamiseksi järjestetyissä palveluissa.

Kouluterveydenhuollon terveydenhoito- ja sairaanhoitokäynteihin lasketaan kuuluvaksi myös alle 7-vuotiaana koulunsa aloittaneiden käynnit.

Käynti muun ammattihenkilön luona: Käynti muun ammattihenkilön luona on terveydenhoito- tai sairaanhoitokäynti jonkun muun sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön kuin lääkärin vastaanotolla tai ammattihenkilön suorittama käynti asiakkaan luona. Käynnit tilastoidaan myös palvelumuodoittain.

Lastenneuvolan käynti: Lastenneuvolan käynteihin tilastoidaan alle oppivelvollisuusikäisten lasten käynnit lastenneuvolassa. Käynneillä seurataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan perheitä.

Lääkärikäynti: Lääkärikäynti on terveydenhoito- tai sairaanhoitokäynti lääkärin vastaanotolla tai lääkärin suorittama käynti asiakkaan luona. Käynnit tilastoidaan myös palvelumuodoittain.

Muut neuvolapalvelukäynnit: Muiksi neuvolapalvelukäynneiksi tilastoidaan neuvolan kaltaiset palvelut, jotka eivät kuulu lasten- ja äitiysneuvolaan. Näitä ovat nuorten-, aikuis- ja ikäihmisten neuvolat, opiskelu- tai työterveyshuollon ulkopuolelle jäävien nuorten ja työikäisten sekä omaishoitajien terveystarkastukset. Myös asiakas- ja palvelunohjaustoimintakäynnit tilastoidaan muihin neuvolapalveluihin. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 13 §.)

Muu terveydenhoitokäynti: Muun terveydenhoidon käynniksi tilastoidaan erikseen toteutettu seksuaaliterapia- ja rokotustoiminta, opiskeluterveydenhuollon ulkopuoliset kutsuntatarkastukset, todistuskäynnit terveydentilan toteamiseksi sekä muut vastaavat terveydenhoitopalvelut. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 13 §.)

Opiskeluterveydenhuollon käynti: Opiskeluterveydenhuollon käynnteihin tilastoidaan Terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 § mukaiset käynnit. Tilasto sisältää vain terveyskeskusten ja YTHS:n tuottamat opiskeluterveydenhuollon käynnit.

Palvelumuoto: Palvelumuoto kuvaa perusterveydenhuollon terveyskeskuksen avohoidon toimintoja kansanterveystyön tehtäväalueiden mukaisesti. Palvelumuotojen tarkemmat määrittelyt ovat saatavilla [Hilmo-oppaassa](#).

Perusterveydenhuolto: Perusterveydenhuolto on kunnan järjestämää lakisääteistä (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 3§) väestön terveydentilan seuranta, terveyden edistämistä ja sen osana terveysneuvontaa ja terveystarkastuksia, suun terveydenhuoltoa, lääkinnällistä kuntoutusta, työterveyshuoltoa, ympäristöterveydenhuoltoa sekä päivystystä, avosairaanhoidoa, kotisairaanhoidoa, kotisairaala- ja sairaalahoitoa, mielenterveys- ja päihde-työtä siltä osin kuin niitä ei järjestetä sosiaalihuollossa tai erikoissairaanhoidossa. Perusterveydenhuollosta voidaan käyttää myös nimitystä kansanterveystyö.

Suun terveydenhuollon käynti: Suun terveydenhuollon käynntejä ovat käynnit hammaslääkärin, suuhygienistin ja hammashoitajan luona tai em. terveydenhuollon ammattihenkilön suorittamat käynnit asiakkaan luona suun ja hampaiden terveyden ylläpitämiseksi sekä sairauksien hoitamiseksi. Mukaan on poimittu Hilmo - Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoituksen yhteystavat: Asiakkaan käynti vastaanotolla, Ammattihenkilön käynti asiakkaan kotona, Ammattihenkilön käynti asiakkaan työpaikalla, Ammattihenkilön käynti asiakkaan luona muualla kuin kotona tai työpaikalla.

Terveydenhuollon ammattihenkilö: Ammattihenkilö on lain terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) ja valtioneuvoston asetuksien sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005) ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994) määrittelemä sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Terveyskeskuskäynti: Terveyskeskuskäynti kuvaa kaikkia perusterveydenhuollon avohoidon käynntejä.

Työterveyshuollon käynti: Työterveyshuollon käynnteihin tilastoidaan työterveyshuoltolain 12 §:n ja 14 §:n mukaiset työnantajalta laskutetut käynnit. Käynnteihin tilastoidaan asiakkaiden käynnit terveydenhuollon ammattihenkilöiden luo ja ammattihenkilöiden tekemät käynnit asiakkaan luokse, mutta ei kuitenkaan työpaikkaselvityksiä tai työpaikkakäynntejä.

Äitiysneuvolan käynnit: Äitiysneuvolan käynneiksi tilastoidaan raskaana olevien naisten ja lasta odottavien perheiden käynnit äitiysneuvolassa. Käynneillä seurataan raskauden kulkua ja tuetaan perheitä.

Laatuseloste

Perusterveydenhuollon avohoito

Tilastotietojen relevanssi

Perusterveydenhuollon avohoidon tilasto sisältää tietoja perusterveydenhuollon toiminnasta Hoitoilmoitusrekisterin tietojen pohjalta. Tilasto sisältää tietoja palvelun tuottajasta, väestön palvelujen käytöstä, hoidon saatavuudesta, väestön terveysongelmista, epidemioiden leviämisestä, asiakkaan/potilaan kotikunnasta ja sukupuolesta, käynneistä ikäryhmittäin, palvelumuodoittain ja yhteystavoittain, käyntisyistä, toimenpiteistä ja jatkohoidosta, lääkityksestä ja rokotuksista sekä lasta odottavien perheiden sekä lasten ja nuorten terveyden edistämiseksi tehdyistä tarkastuksista ([Hilmo-opas](#)³).

Tilasto on tarkoitettu toiminnan seurannan, arvioinnin, valvonnan ja ohjauksen tueksi terveydenhuollon ammattihenkilöille, hallintoviranomaisille, suunnittelijoille ja tutkijoille, jotka tarvitsevat ajantasaista tietoa terveyskeskusten palvelutuotannosta Suomessa. Tilaston pohjana olevan hoitoilmoitusrekisterin tietosisältöä ja tiedonkeruuta sekä raportointia kehitetään yhteistyössä tiedontuottajien ja käyttäjien kanssa.

Tilaston tietojen keruu perustuu lakiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008) sekä lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007).

Menetelmäkuvaus

Perusterveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteriin (Avohilmo) kootaan tietoja perusterveydenhuollon avohoitokäynneistä. Avohilmo -rekisteri on yksi kolmesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hoitoilmoitusrekisteristä, kaksi muuta ovat: sosiaalihuollon hoitoilmoitusrekisteri, terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteri

Hoitoilmoitusjärjestelmä muodostaa huomattavan laajan sosiaali- ja terveydenhuollon tietovarannon: Avohilmo -rekisteriin tallentuu vuosittain noin 70 miljoonan tapahtuman tiedot, terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteriin vajaan miljoonan hoitojakson ja noin 8 miljoonan käynnin tiedot ja sosiaalihuollon hoitoilmoitusrekisteriin noin 280 000 hoitojakson tiedot vuosittain. Kunkin rekisterin tiedoista laaditaan omat erilliset tilastonsa.

Perusterveydenhuollon tilasto perustuu Avohilmo -rekisteriin saatuihin tietoihin, jotka poimitaan automaattisesti potilastietojärjestelmistä suoraan ammattilaisten tekemistä kirjauksista asiakkaiden tietoihin (Hilmo-tiedot), ja jotka siirtyvät THL:een ajantasaisesti vuorokausittain.

Tilastossa käytetyt luokitukset sekä tiedonkeruun ohjeet on kuvattu avohoidon Hilmo-oppaassa sekä THL:n verkkosivuilla (www.thl.fi/hilmo). Keskeiset käsitteet ja määritelmät kuvataan erikseen tilastoraportin tekstiosassa.

Tietojen kattavuus

Ajantasaisin tieto perusterveydenhuollon osalta on saatavilla THL:n verkkosivuilla tietokantaraportteilta ([tietokantaraportit](#)). Tilastoraportissa esitetään poiminta-ajankohtien mukainen tieto. Tämä tilastoraportti perustuu 13.6.2020 mennessä THL:n hoitoilmoitusrekisterin (Hilmo) osarekisteriin Avohilmoon tulleisiin vuoden 2019 suun terveydenhuollon tietoihin ja 9.6.2020 mennessä tulleisiin perusterveydenhuollon tietoihin.

³ [Hilmo - Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitus 2020 : Määrittelyt ja ohjeistus](#)

Vuoden 2019 perusterveydenhuollon avohoidon ja suun terveydenhuollon tietoja ei saatu kattavasti kaikista terveyskeskuksista. Puuttuvat tiedot johtuvat tietojärjestelmämuutosten aiheuttamista teknisistä ongelmista.

Puuttuvia käyntitietoja arvioidaan olevan Vantaan terveyskeskuksesta 900 000, Helsingin sote-keskuksesta 200 000, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymästä 80 000, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskuslaitoksesta 50 000, Turun terveyskeskuksesta 40 000, Espoon terveyskeskuksesta 30 000 ja Seinäjoen terveyskeskuksesta 20 000.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Tilaston perusjoukko muodostuu kaikista niistä henkilöistä, jotka ovat käyneet perusterveydenhuollon avohoidon- ja suun terveydenhuollon käynneillä vuoden aikana. Perusterveydenhuollon järjestämisestä vastaava kunta on vastuussa myös tietojen toimittamisesta THL:ään silloin, kun palvelu ostetaan esimerkiksi yksityiseltä palveluntuottajalta.

Tietojen oikeellisuus on riippuvainen tiedonantajien toimittamien tietojen laadusta ja oikeellisuudesta. Tiedot toimitetaan THL:ään sähköisesti kerran vuorokaudessa tapahtuvalla automaattisella poiminnalla potilastietojärjestelmistä.

Tietojen laatua seurataan THL:ssä ja tietojen tuottajien toimesta Avohilmon pikaraportilta [Käynnit viikoittain ja kuukausittain](#), joka päivittyy päivittäin. Pikaraportteilta seurataan tiedonkeruun kattavuutta ja laatua palveluntuottajittain ja palvelumuodoittain sekä käyntisyiden ([Käyntisyiden ja niiden kirjausasteet kuukausittain](#)) ja toimenpiteiden ([Toimenpiteet ja niiden kirjausasteet kuukausittain](#)) kirjaamiskattavuutta sekä ajankohtaista influenssareportointia ([Akuutti hengitystieinfektio \(influenssa ja muut virukset\)](#)).

Hilmo tiedonkeruun kautta kerättävistä tiedoista muodostuu myös [valtakunnallinen rokotusrekisteri](#). Osa Hilmo-tietojen laadun ja kattavuuden tarkistamista on rokotusrekisteriin kuukausittain tehtävät rokotustietojen täydellisyystarkistukset. ([Rokotusrekisterin laatuseloste](#).)

THL:stä ollaan tiedonantajiin ja tietojärjestelmätoimittajiin yhteydessä ja pyydetään tietojen korjaamista, mikäli laadussa havaitaan puutteita. Tietojen korjaaminen tapahtuu aina tiedon tuottajan toimesta. Tarvittaessa Avohilmo-rekisteriin vastaanotetaan päivittyneitä/korjattuja aineistoja viimeisen vuoden ajalta.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Päivittäin päivittyvältä Avohilmon pikaraportilta on saatavilla tietoja perusterveydenhuollon avohoidon tapahtumista, käyntisyistä, toimenpiteistä, influenssaseurannasta ja lääkityksistä. Tiedot perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä on saatavilla [tietokantaraportteista](#).

Kuukausittain päivittyvät tietokantaraportit, eli tiivisteet ja kuutiot, mahdollistavat käyttäjän omat valinnat ja tiedonhaun rekisteriaineistosta. Tiivisteillä tarkoitetaan valmiiksi tehtyä koostetta aihealueen keskeisistä tiedoista. Kuutiot mahdollistavat tietojen monipuolisemman tarkastelun. Perusterveydenhuollon avohoidon käyntitietoja voi tarkastella vuodesta 2015 alkaen alue-, palveluntuottaja- ja asiakasnäkökulmasta.

Perusterveydenhuollon hoitoonpääsyn tiedot ovat saatavilla kuukausittain päivittyviltä tietokantaraportteilta, kuutioista ja tiivisteiltä. Hoitoonpääsytiedoista on myös saatavilla kaksi kertaa vuodessa päivittyvät tilastoraportit.

Perusterveydenhuollon avohoidon käyntisyistä ja toimenpiteistä on saatavilla kuukausittain päivittyvät tietokantaraportit sekä tilastoraportti käyntisyistä.

Terveystarkastuksista äitiys- ja lastenneuvolassa sekä opiskeluhuollossa on saatavilla kerran vuodessa julkaistavat tietokantaraportit sekä tilastoraportti.

Kotihoidosta on julkaistu kerran kuukaudessa päivittyvät tietokantaraportit ja kerran vuodessa ilmestyvä tilastoraportti. Nämä korvaavat aiemman kotihoidon laskennan raportoinnin.

Lasten ja nuorten ylipainosta ja lihavuudesta julkaistaan kerran vuodessa tilastoraportti.

Tilasto- ja indikaattoripankki [Sotkanetistä](#) vuosittain päivittyviä tietoja on mahdollista tarkastella kunta, maakunta, sairaanhoitopiiri ja koko maan tasolla väestöön suhteutettuna ja absoluuttisina lukuina.

Laajemmin aihekohtaisilla tilastoraporteilla raportoidaan vuosittain perusterveydenhuollon avohoidon käyntitietoja eri ammattiryhmissä ja palvelumuodoissa, käyntien syitä avohoidon käynneillä sekä terveyskeskuksien vuodeosastojen tietoja potilaista, hoitopäivistä ja -jaksoista. Tilastoraporttien tarkempi julkaisuaikataulu ilmenee [THL:n julkaisukalenterista](#).

Jokaisen tilastoraportin yhteydessä esitetään laatuseloste, jossa kuvataan tarkemmin tilastoraportin tietosisältöä.

Tietojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Poisto-/hoitoilmoitusjärjestelmä on ollut käytössä Suomen terveydenhuoltolaitoksissa vuodesta 1967 lähtien. Poistoilmoitus (hoidon päättämislmoitus) muuttui hoitoilmoitukseksi vuoden 1994 alusta. Järjestelmä on alun perin kattanut ainoastaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon laitoshoidon.

Perusterveydenhuollon avohoidon käyntitiedot (Avohilmo) tulivat osaksi hoitoilmoitusjärjestelmän tiedonkeruuta vuonna 2011. Avohilmo-tiedonkeruu korvasi vuonna 2002 aloitetun niin kutsutun Notitia-tiedonkeruun ja samalla tiedonkeruu muuttui sähköisellä tiedonsiirrolla suoraan potilastietojärjestelmästä tapahtuvaksi.

Perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon avohoitokäyntien sekä terveyskeskusten vuodeosastojen tiedot raportoitiin samassa tilastoraportissa tilastovuosilta 2011–2014. Tilastovuodesta 2015 lähtien perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon avohoitokäyntien tiedot raportoidaan yhdessä tilastoraportissa, ja terveyskeskusten vuodeosastojen tiedot erillisenä tilastoraporttina.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Perusterveydenhuollon tilastosta julkaistaan vuonna 2020 tilastoraportti vuoden 2019 perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon avohoitokäynneistä. Tilastoraportti julkaistaan vuosittain [THL:n verkkosivulla](#). Tilaston tiedot ovat saatavilla [tietokantaraportteilta](#) ja [Sotkanetistä](#) sekä vuosikirjoissa ja kansainvälisissä tilastojulkaisuissa.

Terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä annetun lain (556/1989) 4 §:n mukaan hoitoilmoitusrekisteriin talletetut henkilötiedot on pidettävä salassa. Findata voi kuitenkin osaltaan antaa luvan tietojen luovuttamiseen, jos luovutus tapahtuu terveydenhuollon toimintaa, tautien ennaltaehkäisyä tai hoitoa koskevaa taikka näihin liittyvää määrättyä tieteellistä tutkimusta varten. Ennen lupapäätöksen antamista on varattava tietosuojavaltuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi. Tietojen luovuttamisen ehdoista ja tutkimuslupien hakemisesta tietoja löytyy THL:n verkkosivuilta ([tutkimusluvut](#)).

Tilastovuoden 2019 perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon avohoitokäynnit – tilastoraportin erityiskysymykset

Vuoden 2019 perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon tiedot eivät olleet kattavia kaikista terveyskeskuksista. Kattavuusongelmat johtuivat tietojärjestelmämuutoksista. Tiedot eivät korjaantuneet ennen tilastoraportin julkaisua. Ajantasainen tieto kattavuudesta on saatavilla [THL:n tietokantaraporteilla](#).

Tilastoraportissa ei ole mukana etäasioinnin kautta tapahtuneita käyntejä. Näissä tiedoissa ei tapahtunut muutoksia verrattuna vuoteen 2018, joten nämä käyntitiedot eivät selitä puuttuvia vuoden 2019 tietoja.

Vuoden 2019 tiedonkeruun ohjeistus julkaistiin yhtenäisessä [Hilmo-oppaassa](#). Samalla yhtenäistettiin käytettyjä luokituksia.

Lisäksi vuonna 2019 julkaistiin [Kanta-palveluiden tietosisältöjen ja Hoitoilmoitusrekisterin \(Hilmo\) vertailutulokset 2019](#) -raportti. Julkaisussa käsitellään Hilmon ja Kanta-palveluiden Terveydenhuollon tietojen harmonisointia ja tulevien vuosien suunnitelmaa tietojen yhtenäistämiseksi. Valtakunnallisiin sosiaali- ja terveydenhuollon Kanta-palveluihin tallennettavien asiakas- ja potilastietojen rakenteistamisella tietojen kirjaami-

nen sosiaali- ja terveydenhuollossa yhtenäistyy. Tarkoituksena on edistää mahdollisuutta hyödyntää Kanta-palveluja tilasto- ja rekisteritiedon tuottamisessa.

Öppenvårdsbesöken inom primärvården och mun- och tandvården 2019

Antalet besök på hälsocentralerna 22,8 miljoner

CENTRALA RÖN

- Under 2019 gjordes 22,8 miljoner besök på hälsocentraler.
- Det finns landskapsvisa skillnader i andelen invånare som använder läkartjänsterna hos öppenvården på hälsocentralerna.
- Antalet besök (-9,4 %) och klienter (-2,8 %) minskade jämfört med föregående år på grund av bristfällig information i hälsocentralerna.
- Över en tredjedel av befolkningen (34 %) utnyttjade hälsocentralernas mun- och tandvårdstjänster.
- Största delen (71 %) av hälsocentralernas mun- och tandvårdsbesök gjordes hos tandläkare.
- Andelen klienter i 0–64 års ålder i mun- och tandvården har minskat.

Antalet besök på hälsocentralerna var sammanlagt 22,8 miljoner 2019. Bland dessa var antalet läkarbesök 5,9 miljoner och antalet besök hos annan hälso- och sjukvårdspersonal 16,9 miljoner. Antalet klienter var sammanlagt 3,7 miljoner, dvs. 67 procent av befolkningen.

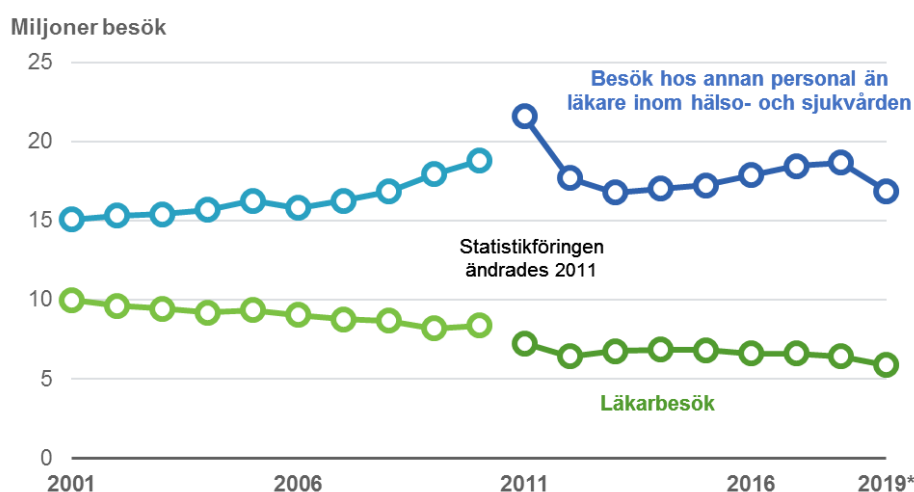
I förhållande till alla besök på hälsovårdscentralerna hade primärvårdens öppna sjukvård flest besök (44 %). Antalet besök var sammanlagt 9,9 miljoner, och av dessa var 4,7 miljoner läkarbesök. År 2019 var besöken inom primärvårdens öppna sjukvård i medeltal 3,8 besök per klient. Antalet klienter hos den öppna sjukvården var under året 2,6 miljoner, dvs. 44 procent av befolkningen.

Det finns landskapsvisa skillnader i andelen invånare som använde läkartjänsterna hos öppenvården på hälsovårdscentralerna. I Nyland hade läkarna hos primärvårdens öppna sjukvård 46 procent av invånarna som sina klienter 2019 medan andelen i Södra Österbotten var 65 procent.

Hälsocentralernas uppgifter om besöken 2019 är delvis bristfälliga. Därför kan antalet besök på hälsocentralerna och mun- och tandvården inte direkt jämföras med tidigare år.

Inom mun- och tandvården gjordes 4,9 miljoner besök 2019. Över en tredjedel av befolkningen (34 %) utnyttjade hälsocentralernas mun- och tandvårdstjänster. Andelen klienter under 65 år inom mun- och tandvården har minskat jämfört med tidigare år.

Figur 1. Besök inom den öppna primärvården enligt yrkesgrupp under åren 2001–2019.

Kaisa Mölläri

fornamn.efternamn@thl.fi

Tuuli Puroharju

fornamn.efternamn@thl.fi

Sanna-Mari Saukkonen

fornamn.efternamn@thl.fi

*Uppgifterna om år 2019 är inte heltäckande.